

УДК 631.16:658

ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ХОЛДИНГІВ**Зеліско І.М.**

Національний університет біоресурсів і природокористування України

У статті представлена роль і значення діяльності аграрних холдингів для аграрної сфери України. Розкрито сутність поняття «глобалізація» та «економічна глобалізація» з урахуванням особливостей сучасних господарських процесів, що склалися в світі. Ідентифіковано характерні відмінності та переваги функціонування аграрних холдингів в Україні. Виявлено поточні тенденції та проблемні аспекти функціонування аграрних холдингів України в умовах євроінтеграції та глобалізації. Запропоновано пріоритетні напрямки подальшого функціонування аграрних холдингів в умовах глобалізації світової економіки.

Ключові слова: глобалізація, інтеграція, євроінтеграція, аграрні холдинги, аграрно-промислове виробництво, фінансові ресурси, конкурентоспроможність, фінансова стійкість.

Постановка проблеми. Глобалізаційні процеси, що відбуваються в світі стали важливим аспектом функціонування сучасної світової економіки та є потужною силою, що визначає майбутні вектори розвитку людства. Глобалізація в сучасному світі торкається будь якої сфери людського життя та діяльності економічних суб'єктів. Вона стає визначальним мегатрендом розвитку сучасної світової економічної системи та характеризується таким розвитком людської цивілізації, коли національні економіки вже не можуть нормально розвиватися в межах однієї держави, а міжнародні економічні зв'язки призвели до утворення транснаціональних корпорацій і глобальних (світових) ринків.

Аграрна сфера стала локомотивом національної економіки та подальшого євроінтеграційного поступу України. Провідна роль в цих процесах належить великим аграрно-промисловим формуванням, які називають аграрними холдингами. Для активної економічної інтеграції України, адаптації вітчизняних аграрних формувань до умов функціонування бізнесового середовища та підприємницької активності, що склалися в масштабах світової економіки, необхідним є формування і реалізація стратегії їх функціонування та розвитку в контексті трансформації економічних і фінансових відносин в Україні та з урахуванням глобалізаційних викликів, загроз та перспектив.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Специфічним особливостям глобалізаційних процесів за умов трансформації національної економіки приділено значну увагу в наукових дослідженнях таких вчених як І. Бураковський, А. Гальчинський, В. Геєць, А. Єрмолаєв.

Дослідженням проблем фінансового забезпечення аграрних формувань, становлення та розвитку аграрних холдингів приділено значну увагу в працях багатьох вчених. Заслужують на особливу увагу дослідження проблемних аспектів функціонування агропромислових компаній М Кропивка та фундаментальні наукові розробки П. Саблука щодо реформування аграрної сфери України на засадах розвитку інтеграційних процесів. Значний науковий і практичний інтерес представляють наукові праці С. Дем'яненка, в яких приділено увагу процесам становлення та розвитку аграрних холдингів в Україні, організаційно-правовим формам реформованих сільськогосподарських підприємств в Україні.

Їх фундаментальні ідеї, концепції та пропозиції збагатили економічну науку й наклали свій відбиток на осягнення суті означеної проблематики. Проте, потребує подальшого дослідження та систематизації проблема забезпечення конкурентоспроможності та фінансової стійкості аграрних холдингів за умов глобалізації та євроінтеграції.

Невирішені частини загальної проблеми. В наукових дослідженнях вітчизняних та іноземних вчених не отримали належного висвітлення питання особливостей функціонування українських аграрних холдингів в контексті еволюційних процесів їх розвитку з урахуванням сучасних трендів фінансового забезпечення діяльності. Дослідження потребують внутрішні та зовнішні чинники становлення аграрних холдингів та їх вплив на функціонування аграрної сфери, виявлення сучасних тенденцій, проблемних аспектів та перспективних напрямів діяльності аграрних холдингів України за умов глобалізації світової економіки та євроінтеграційного поступу України.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є виявлення та ідентифікація чинників, що вплинули на виникнення, трансформації та розвиток аграрних холдингів в Україні, систематизація основних трендів подальших перспектив функціонування аграрної галузі та аграрних холдингів в Україні за умов євроінтеграції.

Основні завдання наукового дослідження. Поставлена мета обумовлює необхідність вирішення наступних завдань:

– розкриття сутності поняття «глобалізація» та «економічна глобалізація» з урахуванням особливостей сучасних господарських процесів, що склалися в світі;

– ідентифікація характерних відмінностей та переваг функціонування аграрних холдингів в Україні;

– виявлення євроінтеграційних трендів подальшого функціонування аграрної галузі та аграрних холдингів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Термін «глобалізація» походить від французького «global», що означає планетарний, всеохоплюючий процес трансформації світового співтовариства у відкриту цілісну систему інформаційно-технологічних, фінансово-економічних, суспільно-політичних, соціально-культурних взаємозв'язків та взаємозалежностей [2, с. 126].

Активна економічна глобалізація викликає суперечливе сприйняття її перспектив і наслідків, а це вимагає чіткого усвідомлення та глибокого осмислення суті та механізмів соціально-економічних процесів, які відбуваються у світовому економічному просторі. Дані обставини є важливими для розуміння ролі глобалізаційних факторів у формуванні нової якості управлінської складової національних економічних систем [11, с. 58].

Економічна глобалізація супроводжується процесами інтеграції та інтернаціоналізації світового господарства. Тобто відбувається перетворення світової економіки із сукупності національних економік, пов'язаних потоками товарів та капіталів, в єдину виробничу зону і єдиний ринок, в яких вільно переміщуються капітал, товари, послуги та робоча сила. Економічна глобалізація здійснюється в декількох напрямках: глобалізація виробництва, глобалізація торгівлі, фінансова глобалізація, трансформація механізмів міждержавного регулювання світової економіки.

За сучасних умов конкурентоспроможною може бути лише та національна економіка, що найефективніше використовує можливості глобалізації. Аграрний сектор, як і інші сфери економіки, знаходиться під впливом глобалізації, міжнародних потоків капіталу та інвестицій, транснаціональних корпорацій.

Аграрна сфера України є однією з провідних галузей національної економіки, яка має значні природні конкурентні переваги. Площа сільськогосподарських земель України – найбільша в Європі – 41,5 млн га (70% території країни), з них – 32,5 млн га використовуються для вирощування сільськогосподарських культур. Розвитку аграрної сфери також сприяють близькість основних ринків збуту, транспортна інфраструктура (залізниця, дороги, порти), постійне зростання світового попиту на продовольчі продукти і альтернативну енергетику, а також наявність порівняно дешевих трудових ресурсів [1].

Вступ в дію Угоди про поглиблену і всеосяжну зону вільної торгівлі (ЗВТ) між ЄС та Україною зокрема, має велике значення для експорту української аграрної продукції та продуктів харчування в країни Європейського Союзу та в цілому для подальших перспектив розвитку аграрної сфери України. В першу чергу, зона вільної торгівлі з Європейським Союзом для нашого аграрного сектора є умовою та необхідністю для розвитку, для більш глибокої інтеграції в міжнародну та європейську торгівлю, для адаптації загальноприйнятими правилами ведення бізнесу в нашому агробізнесі.

Також важливого значення в євроінтеграційному процесі набуває інформаційна забезпеченість всіх суб'єктів аграрного ринку щодо аспектів аграрної торгівлі з урахуванням сучасних європейських вимог вдосконалення технологій виробництва, переробки, формування ефективної логістики. Тобто вкрай необхідна гармонізація господарських процесів та їх відповідність європейських, глобальним стандартам.

Динамічні трансформаційні процеси в аграрній економіці України супроводжуються змінами інституціональних засад розвитку господарських формувань. Виникли та функціонують

нові організаційно-правові форми господарювання, які мають значний потенціал та можливість його реалізації. В процесі реформування аграрного сектору економіки України відбулося створення аграрних холдингів під впливом посилення інтеграційних процесів та за участю інтегрованих об'єднань.

Згідно Господарського кодексу України виділяють наступні організаційно-правові форми об'єднань підприємств: асоціація, консорціум, концерн, корпорація [3].

Асоціація – договірне об'єднання, створене з метою постійної координації господарської діяльності підприємств, що об'єдналися шляхом централізації однієї або кількох виробничих та управлінських функцій, розвитку спеціалізації і кооперації виробництва, організації спільних виробництв на основі об'єднання учасниками фінансових та матеріальних ресурсів для задоволення переважно господарських потреб учасників асоціації.

Консорціум – тимчасове статутне об'єднання підприємств, для досягнення його учасниками певної спільної господарської мети (реалізація цільових програм, науково-технічних проектів, тощо).

Концерн – статутне об'єднання підприємств, а також інших організацій, на основі їх фінансової залежності від одного або групи учасників об'єднання, з централізацією функцій науково – технічного і виробничого розвитку, інвестиційної, фінансової, зовнішньоекономічної та іншої діяльності. Для такої форми об'єднання характерними є виробничі та технічні взаємозв'язки, що ґрунтуються на надійному матеріально – технічному забезпеченні, можливостях оптимізації витрат, концентрації ресурсів, обґрунтованому ціноутворенні, підвищенні конкурентоспроможності. При цьому діяльність учасників визначається сформованою господарською політикою об'єднання, не дивлячись на те, що вони є юридично самостійними.

Корпорація – договірне об'єднання, створене на основі поєднання виробничих, наукових і комерційних інтересів підприємств, що об'єдналися, з делегуванням ними окремих повноважень централізованого регулювання діяльності кожного з учасників органам управління корпорації. Корпорації займають найбільшу питому вагу в структурі підприємств, що функціонують в економічно розвинутих країнах та вважаються оптимальною формою великомасштабного підприємництва.

Одним з найважливіших напрямів реформування аграрного сектору України передбачено розвиток конкурентоспроможних великотоварних інтегрованих аграрних формувань на засадах корпоративізації, кооперації та кластерної моделі господарювання. Інтегровані аграрні формування класифікують за наступними ознаками: форма власності (державні, колективні, приватні); форма господарювання (акціонерні товариства відкритого і закритого типу, концерни, консорціуми, асоціації, фінансово-промислові групи); галузевий склад (промислові, фінансово-промислові, агропромислові, фінансово-агропромислові); замкнутість технологічного циклу (вісі стадії виготовлення кінцевого продукту, окремі стадії виробничого процесу); обсяг ринку (транснаціональні, національні, регіональні, локальні);

ступінь диверсифікації виробництва (диверсифіковані, не диверсифіковані) [6].

Досить широкого поширення набули корпоративні об'єднання, діяльність яких ґрунтується на відносинах власності. В корпоративному управлінні розрізняють такі типи корпоративних об'єднань: картель, корнер, синдикат, трест, концерн, консорціум, фінансово-промислові групи, конгломерат, холдинг, союз, асоціація, франчайза [6].

Перелік видів інтегрованих структур, що функціонують в аграрній сфері України постійно змінюється та доповнюється. Розглянемо деякі з них, найбільш розповсюджені в останні роки.

У Законі України «Про холдингові компанії в Україні» визначено, що холдингова компанія – акціонерне товариство, яке володіє, користується та розпоряджається холдинговими корпоративними пакетами акцій (часток, паїв) двох або більше корпоративних підприємств [4].

С.І. Дем'яненко презентує аграрний холдинг як специфічну форму володіння акціонерним капіталом, за якої материнська компанія, володіючи контролним пакетом акцій інших підприємств, здійснює управління і контроль за їх діяльністю і завдяки цьому об'єднує їх в єдину організаційну структуру з відповідальними цілями і місією [5].

Холдингові компанії забезпечують досягнення найвищого рівня інтеграції, тому аграрні холдинги представляють найвищу форму агропромислової інтеграції, що об'єднує всі ланки продовольчого ланцюга. Вони створюються у формі товариств з обмеженою відповідальністю та акціонерних товариств для управління діяльністю інших компаній, володіння контрольними пакетами акцій з метою встановлення контролю над ними.

Перевагами аграрних холдингів є: забезпеченість фінансовими ресурсами, можливість їх акумуляції, маневрування та оптимізація напрямів використання, диверсифікація бізнесу, розвинута спеціалізація, застосування сучасних інноваційних технологій, зменшення трансакційних витрат та уникнення монополізму посередницьких структур, оптимізація оподаткування, можливості залучення інвестицій та отримання кредитів, виробництво високоякісного, конкурентоспроможного продовольства, тощо. Проте, досить дискусійним в наукових та бізнесових колах є питання соціальної відповідальності великого аграрного бізнесу і неоднозначним в суспільстві – сприйняття аграрних холдингів та їх імідж серед сільського населення.

До характерних відмінностей організаційно-правових форм об'єднань інтегрованих аграрних формувань можна віднести: характер відносин учасників, майнові права, стартовий капітал, складність утворення, установчі документи, відповідальність учасників, система управління, здатність мобілізації капіталу, контроль з боку власників, адаптованість до зовнішнього середовища, система оподаткування, масштаби діяльності, тощо.

Переваги аграрних холдингів, порівняно з іншими аграрними формуваннями наявні: у сфері менеджменту (залучення досвідчених фахівців), у сфері фінансування (пільгові кредити та дотації, залучення приватних інвестицій, більша

маневреність власного капіталу); у сфері виробництва (раціоналізація та ефективне використання ресурсного потенціалу, широкогозахватних агрегатів, інтенсифікація та диверсифікація виробництва); у сфері системи збуту (можливість формування великих за обсягом партій, вихід на експорт), тощо.

Багаторічний досвід функціонування аграрного бізнесу в розвинутих країнах, 20 річний досвід діяльності та розвитку аграрних холдингів в Україні підтверджують доцільність їх створення і дієвість функціонування. Узгодженість інтересів учасників аграрних холдингів, гармонійне поєднання їх потреб та мети діяльності уможливорюється інтеграційними засадами їх функціонування, що забезпечують фінансову стійкість та конкурентоспроможність учасників інтегрованих об'єднань. Таким чином, діяльність аграрних формувань сприятиме реалізації суспільних інтересів та динамічному розвитку аграрної сфери України.

За даними Асоціації «Український клуб аграрного бізнесу» 45 аграрних холдингів сукупно контролюють близько 4,1 млн га сільськогосподарських земель та їх сукупна виручка перевищує 10,8 млрд. доларів США. Активний розвиток аграрних холдингів, який мав місце 10 років тому, супроводжувався зростанням їх земельних банків та концентрацією значних обсягів власних та арендованих земельних ресурсів, підготовкою до IPO або private placement [8]. Після дефолту аграрного холдингу «Мрія» та фінансових проблем, які виникли в інших аграрних холдингах, іноземні інвестори стали приділяти більше уваги фінансовій звітності та фінансовим результатам діяльності аграрних холдингів в Україні (табл. 1).

Українські аграрні холдинги сконцентрували та використовують в своїй діяльності значні обсяги земельних ресурсів, близько 15% площі земель сільськогосподарського призначення в Україні [7].

Таблиця 1

Найбільші аграрні холдинги України у 2014 р.

Компанії	Виручка, млрд грн	Прибуток, млрд грн	Активи, млрд грн	Оціночна вартість, млрд грн	Земельний банк, тис. га
Kernel	28,2	- 1,2	11	20	422
Ukrlandfarming	24,6	- 4,1	23,7	21,4	670
Нібулон	22,7	- 1,9	23	2,3	81
Миронівський хлібопродукт	21,8	- 6,5	35	3,0	360
Cargill Україна	10,8	1,6	4,7	5,2	70
Bunge Україна	7,0	0,7	4	6	75
Креатив Груп	6,9	- 4,4	8	1,9	35
ADM Україна	6,4	0,1	2,5	0,7	60
Louis Dreyfus Україна	5,1	0,9	0,9	2,5	50
Агротрейд	2,3	0,4	8	1,9	61

В порівнянні з іншими аграрними формуваннями в Україні, це значні обсяги земельних ресурсів, проте аграрні холдинги в інших країнах використовують більші обсяги земельних ресурсів (табл. 2).

На відміну від українських аграрних холдингів, в Австралії, Аргентині та США аграрні холдинги спеціалізуються на тваринництві та значні площі земельних ресурсів використовуються як пасовища для великої рогатої худоби. Також ними приділяється увага рослинництву. Останніми роками наявна глобальна тенденція щодо купівлі сільськогосподарських угідь за невисоку ціну в Бразилії [8].

Таблиця 2
Найбільші аграрні холдинги світу
за розміром земельного банку в 2015 р.

Рейтинг	Назва компанії, країна	Земельний банк, млн га
1	S. Kidman & Co, Австралія	10,7
2	AACo (Australian Agricultural Company), Австралія	7
3	NAPCO (The North Australian Pastoral), Австралія	5,8
4	CPC (Consolidated Pastoral Company), дочірня компанія британської інвестиційної Terra Firma, Австралія та Індонезія	5,6
5	Weidahuang Group, Китай	5,4
6	«Иволга-Холдинг», Росія та Казахстан	1,5
7	El Tejar, Аргентина	1,0
8	Cresud, Аргентина	1,0
9	«КазЕкспортАстык», Казахстан	1,0
10	NCH Capital, США	0,8

Аграрна галузь стала локомотивом української економіки та її потенціал залишається привабливим для міжнародних фінансових інституцій. Міжнародні фінансові інституції продовжують фінансувати позичальників, з якими мають позитивну співпрацю не один рік. Міжнародні фінансові організації (МФК, ЄБРР) надають кредитні ресурси аграрним холдингам на 7-15 років, західні банки кредитують з відсотковою ставкою LIBOR+ 6% річних [9].

Незважаючи на економічну та політичну нестабільність, низькі рейтинги компаній та країни в цілому, у 2015 р. українські аграрні холдинги залучили від Європейського банку реконструкції та розвитку (ЄБРР) інвестиції на суму 315 млн дол. США, що в 2,6 рази перевищує обсяги фінансування з боку ЄБРР у 2014 р. та на 60% більше, ніж у докризовому 2013 р. Кредитні кошти були надані переважно великим аграрним холдингам з метою фінансування потреб в авансованому капіталі та на покращення логістичної інфраструктури. Найбільше фінансування отримала компанія «Нібулон» у сумі 130 млн дол. США для покриття сезонних потреб оборотного капіталу, а також ПАТ «Миронівський хлібо-

продукт», що отримав близько 85 млн дол. США на підтримку виробництва зернових та олійних культур, а також на закупівлю нового обладнання для землеробства [9].

Тенденція до збільшення фінансування українського аграрного сектору з боку ЄБРР спостерігалась на фоні загального скорочення обсягів фінансування України на 18% відносно 2015 р. Українські аграрні холдинги, на відміну від представників інших галузей національної економіки, зуміли довести свою життєздатність та інвестиційну привабливість в нинішніх умовах і подолати наслідки недавніх гучних банкрутств, які зіпсували репутацію аграрного сектору в очах інвесторів та фінансових установ.

Висновки і пропозиції. Виникнення та розвиток аграрних холдингів в Україні є закономірним результатом інтеграції економічних суб'єктів агропромислового виробництва, що відбувається під впливом інтеграційних процесів в аграрній галузі та глобалізаційних тенденцій світової економіки. Аграрні холдинги стали невід'ємною складовою українського агропромислового виробництва та потужним суб'єктом на світовому аграрному ринку. Концентрація капіталу в аграрній галузі, процес укрупнення підприємств та поживавлення інтеграційних процесів сприяли створенню та розвитку аграрних холдингів, які демонструють наявні переваги порівняно з іншими аграрними формуваннями у багатьох сферах, в тому числі у фінансовому забезпеченні. Аграрні холдинги виявили достатню фінансову стійкість, не зважаючи на наявні проблеми в умовах нестабільності світової економіки та внутрішніх економічних і фінансових трансформацій у порівнянні з підприємствами інших галузей національної економіки.

Існують позитивні глобалізаційні тренди подальшого функціонування аграрної галузі та аграрних холдингів зокрема. Для цього аграрним холдингам необхідно сконцентруватись на: оптимізації виробництва і площ земельних ресурсів; прискоренні модернізації виробництва і поліпшенні якості та сертифікації продукції у відповідності до вимог і стандартів ЄС; ефективному використанні активів; інвестуванні в об'єкти інфраструктури та біоенергетику; соціальній відповідальності бізнесу та розвитку сільських територій.

Повноцінна участь України у глобалізаційних та євроінтеграційних процесах можлива за умови вибору оптимальної моделі та реалізації відповідного механізму взаємодії економіки України зі світовою економікою. Для активної економічної інтеграції України і адаптації вітчизняних аграрних формувань до вимог світового ринку, необхідно максимально використовувати можливості глобалізації, враховувати глобалізаційні виклики, загрози та перспективи.

Список літератури:

1. Аграрний сектор України: тенденції, суб'єкти, перспективи реформування. Інститут стратегічних досліджень Нова Україна. <http://newukraineinstitute.org/media/news/549/file/Agro%202015.pdf>
2. Базилевич В.Д., Базилевич К.С. Ринкова економіка: основні поняття і категорії: Навч. посіб. – 2-ге вид., стер. – К.: Знання, 2008 – 263 с. – (Вища освіта ХХІ століття); Дем'яненко С.І. Агрохолдинги в Україні: процес становлення та розвитку / С.І. Дем'яненко // Економіка України, 2009. – № 12. – С. 50-61.
3. Господарський кодекс України // Відом. Верх. Ради України (ВВР). – 2003. – № 18. – С. 144.

4. Закон України «Про холдингові компанії в Україні» із змінами, внесеними згідно із Законом № 1617-VI (1617-17) від 24.07.2009 // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010, № 2-3, ст. 11.
5. Дем'яненко С.І. Агрохолдинги в Україні: процес становлення та розвитку / С.І. Дем'яненко // Економіка України, 2009. – № 12. – С. 50-61.
6. Мостенська Т.Л., Новак В.О., Луцький М.Г., Симоненко Ю.Г. Корпоративне управління. Підручник / Мостенська Т.Л., Новак В.О., Луцький М.Г., Симоненко Ю.Г. – К.: Каравела, 2008. – С. 19-20.
7. Найбільші агрохолдинги України 2015. http://ucab.ua/ua/ukab_proponue/doslidzhennya/largest_agriholdings_of_ukraine_2015/
8. Рейтинг 20 найефективніших компаній України. <http://forbes.net.ua/ua/magazine/forbes/1399408-rejting-20-najefektivnishih-agrokompanij-ukrayini>
9. Рейтинг репутації та фінансової надійності аграрних холдингів. http://landlord.ua/reiting_reputacii-i-finansovoju-nadezhnosti-agroholdingov/
10. Розвиток аграрних холдингових формувань та заходи з посилення соціальної спрямованості їхньої діяльності / [Лупенко Ю.О., Кропивко М.Ф., Малік М.Й. та ін.]; за ред. М.Ф.Кропивка. – К.: ННЦ «Інститут аграрної економіки», 2013. – 50 с.
11. Старостіна А. Суперечливі шляхи економічної глобалізації / А. Старостіна, О. Канищенко // Економіка України. – 2008. – № 5. – С. 58-65.

Зеліско І.М.

Национальный университет биоресурсов и природопользования Украины

ЕВРОИНТЕГРАЦИОННЫЕ ДЕТЕРМИНАНТЫ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ АГРАРНЫХ ХОЛДИНГОВ

Аннотация

В статье представлена роль и значение деятельности аграрных холдингов для аграрной сферы Украины. Раскрыта сущность понятия «глобализация» и «экономическая глобализация» с учетом особенностей современных хозяйственных процессов, сложившихся в мире. Идентифицировано характерные отличия и преимущества функционирования аграрных холдингов в Украине. Выявлено текущие тенденции и проблемные аспекты функционирования аграрных холдингов Украины в условиях евроинтеграции и глобализации. Предложены приоритетные направления дальнейшего функционирования аграрных холдингов в условиях глобализации мировой экономики.

Ключевые слова: глобализация, интеграция, евроинтеграция, аграрные холдинги, агро-промышленное производство, финансовые ресурсы, конкурентоспособность, финансовая устойчивость.

Zelisko I.M.

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

EUROPEAN INTEGRATION DETERMINANTS OF AGRICULTURAL HOLDINGS

Summary

In the article considers the role and importance of agricultural holdings for the agricultural sector of Ukraine. The essence of the concept of «globalization» and «economic globalization» with the features of modern economic processes that have developed in the world is presented. Identified characteristic differences and benefits of the operation of agricultural holdings in Ukraine. The current trends and problematic aspects of agricultural holdings in Ukraine in terms of European integration and globalization is presented in the article. Proposed a priorities functioning of agricultural holdings in a globalizing world economy.

Keywords: globalization, integration, economic globalization, agricultural holdings, agro-industrial production, financial resources, competitiveness, financial stability.